

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 5. Quicumque se temorariè tentationibus ingeßerit: prosternetur cum Dauide, quem vero Deus adillas adduxerit , victor euadet cum Ioseph.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

præterit, & pauperculo opilioni inspirat, vt Amos, qui cum grege sibi commisso montes Theuræ obambulat, Eliam mouet, quem nescias vnde procedentem, similiter & alios propheta. Aliquando impellit ignorantem, & mundi doctissimum creat, vt patet in Apollolis, omittens orbis doctores sapientissimos. Aliquando gratia sua decorat peccatorem cauteriatam habentem conscientiam, vt Latronem, Magdalenam, Saulam, in quibus manifestum est, quod *Vbi vult spirat*. Hoc idem dicit Diuus Paulus: *Hæc omnia operatur*

1 Cor. 12. vult ac idem Spiritus, diuidens singulis vti

111. vult. Nota illud: Pro vult; quod idem

est; quod Christus ait: Vbi vult quod tempore non alligetur, nec loco, nec occasione, nec impulsu, nec ingenio, nec vestrâ determinationi: operatur, inspirat, mouet, decernit, vbi vult dicit Christus, Pro vult inquit Apollolis. Vcem eius audis, quia realiter vix

sanctus & hoc Diuino Spiritu motus, semet in se ipso illum impulsus, qui fit quadam libera violentia, quo, licet moueatur, non perdit libertatem, insuper & mouetur, & cum Diuino Paulo, agitur, non tamen violenter. Atamen in casibus particularibus, nec dicere possit homo, nec dare rationem, eius qui eum mouet, nec ob quam causam: Nescis vnde ueniat, aut quò

uoluit.

Sublimis est hæc doctrina, quam nolim accipias, vt credas, impulsus quos sentis, omnes esse à Spiritu sancto nec sub eius prætextu suas inaurare, velis sensualitates, vt aliqui nostris temporis fecerunt: qui in statu Religioso, carnales, la cuique viuabant, fingentes, vel credentes, impulsus venire de Spiritu sancto qui diabolo vel carne auctore exurgebant, ac proinde cum dubius fluctuas, viros doctos & sanctos consule, quos Deus posuit in Ecclesiis: de quibus in nostris tractatibus. Hinc trahit Diuus Thom. quod ad actus virtutum, propriè homo se ipsum moueat, quia illos ex deliberatione facit, secundum regulas rationis naturalis seu supernaturalis, & regulam assignare potest secundum quam operatur. Atamen in actibus donorum Spiritus sancti, proprie non dicitur, quod ipse homo eos agat, vel se moueat, sed quod agitur, & moueatur à Spiritu sancto, quia tales non facit eo modo, vt se per propriam deliberationem moueat conformiter rationi seu regulæ, sed per impulsum superiorem qui omnem excedat rationem, agere & si ab eo eius ratio quæreretur, cur

hoc fecerit, ne sciret, nec posset eam dare: hæc omnia explicauimus alias. Hinc lucem D. CHR. accipit phrasim hæc Evangelistarum: Dicente *Hom. 13. vno: Ductus est à Spiritu, alio vero: Expulsi eum in Matthei Spiritus. Alio: Agebatur à Spiritu. Nullus Tract. 7. §. vero dicit, quod eo ierit: quia ire vt tentaretur, & in defectum secedere, vt ibidem periculosas perferret tentationes, non est virtutis actus, & si ipse eo sponte secessisset, non fuisset optimæ rationi consentaneum, nec legibus diuinis, vel sanctæ Ecclesiæ, sed quod actus fuerit donorum Spiritus S. Quibus illum mouit, expulit, inspirauit: D. Ambros. arbitratum Christum fuisse motum dono consilii, vt Samson: alii vero dolo fortitudinis, vt Dauid, vt in arenam descendere cum gigante illo infernali decertaturus. De quibus actum est.*

§. 5. Quicumque se temerariè tentationibus ingererit: prosterneatur cum Dauide, quem vero Deus ad illas adduxerit, victore euadet cum Iosaph.

ECce igitur primum documentum, ait D. Chryl. nobis à supremo Da ceptum scriptum. **14**

Si Satanam superare meus sis, ne eo accesseris, *Hom. 13. vbi ipse te tentet, nec quæras, nec intres seu te*

in Matthei

ingeras tentationibus: hoc enim non est ratio-

ni consentaneum, quin potius, secundum illum,

(ait D. Cyprian. a quem sequitur D. August. b)

cas expedit sagere: nonissima enim est ea Spi-

ritus S. sententia. *Qui amat periculum, peribit in*

illu. e. Manifestum est, & d. cimus: quod, qui b Lib. de

candelam accensam ad fenestram producit, vbi

fulsentes perflant turbines, nihil aliud desideret,

quam vt extinguatur. Et si te ipsum in lacum

leonum immiseris, & cum fortissimo leone de-

certaueris, manus in molares eius inieceris, quod

ab eo intendas dilacerari. Et si fornacem in-

trare volueris ita accensam, vt flammæ eius in

caelum conscendant, qualis illa erat Babylo-

ca, patet omnibus, quod in cineres red gi præ-

optaris. Hoc verum est, si tu te ipsum occa-

sionibus ingeras, verum si te Deus huc addu-

cat, iis obijciat periculis, & ad illa diuino

eius spiritu impulsus accesseris, ipse tibi dexte-

ram porriget, vt liber euadas, sicut Danieli

in lacum leonum iniecto, qui inter eorum

sepem illatus resedit, & pueris Babylonis in

medio fornacis, inter ignium flammæ stappa,

naphtha, picæ & malleolis reuoluntas, quia

D d 2

115

ipsi se his non iniecerant, sed ob Dei cultum iniecti sunt: tales sibi Deus assumit liberandos: juxta illud D. Petri. *Novit Dominus pios de tentatione eripere.*

2. Pet. c. 2.

90 Admirare diuersos illos successus & euentus in Dauid & Ioseph quoad eorum tentationes. Magna fuit sine dubio, Dauidis tentatio, magnum periculum, ex solario enim domus regalis oculos suos iniicit in Bethsabee, erat enim pulchra valde, Testatur Spiritus Sanctus.

x. Reg. 11.

Nuda erat lauans corpus. Quæ non scintillæ ex hoc busto excitantur? certè quæ syluam incendere sufficiant. Porro sine comparatione maior fuit illa Ioseph tentatio, quam subtiliter expendunt D. Ambros. & D. Chrylost.

L. de Ioseph. Ho.

62. in Genesim.

Gen. c. 39.

7.

Primum: quia ille oculos suos non iniicit in Dominam suam, sicut Dauid in Bethsabee, sed illa in illum: *Iniicit domina sua oculos in Ioseph.* Illa in illum; & ipsa fuit, quæ primum eum sollicitauit: ipsa mulier, ipse vir, ipsa Domina, ipse famulus. Secundum: non eum semel, sed sapienter lingua non redarguta prouocauit: singulis diebus verbis tenentioribus & voluptuosius eum demulcebat: *Huiusmodi verbis per singulos dies loquebatur.* Ita ut in dies augetetur adolescentem angustia: eo quod singulis diebus increfceret mulieris perfectæ frontis impudentia, & consequenter eiusdem oppugnationes. Tertium: non eum simpliciter prouocabat, sed importuna & molesta urgebat. *Et mulier molestata erat adolefcenti:* Singula notes verba: ipsa mulier, & ipse vir, quod nihil aliud est, quam stoppam igni applicare. Ipse iuuenis flore ver-nans ætatis, in quo sanguis bulliebat feruentior: ipsa venustâ facie, pulchrior, quæ tam instantiter adolescentem premebat in stuprum, ut dicere licuerit: quod ei erat molesta. Et hoc ita ita contigit, ut cum Ioseph intrat cubiculum, eum solum apprehendat in angusto duarum partarum conclusum, illa illum, illa manus illi iniicit impudentes, sistit illum illa, virget efficacius illum illa, resistit illi ille, & victor enadit profugus. *Et ille recusabat stuprum.*

D. Chr.

Tom. 1.

Expende factum hoc, monet D. Chrylost nec simpliciter hoc prætereamus: mihi enim, inquit, præclarus hoc opus videtur, quam illorum trium puerorum in Babylone, qui fornace conclusi ardentissima, ab igne innocui permanserunt. *Non enim tam admirabile, ut mlti videntur, in fornace Babylona esse tres pueros, & illa sos permanere, & nihil ab igne pati, ut admirabili hoc & tantum, quod admirabili ille iuuenis retinetur*

vestimentis à polluta illa, & lasciuia, nec tamen illi cedit &c. Nuuc igitur compara Dauidem Ioseph. Liquidò patet Dauidem operibus bonis magis exercitatum, quam Ioseph: cuius erant vigiliæ magis continuæ, abstinentiæ, mortificationes, & ieiunia; in quo non tam feruens sanguis, quam in Ioseph: senior enim erat, & multis iunctis vxoribus. Secundò: confer tentationem tentationi, & attende, quòd nec Dauidem Bethsabee prouocauit, nec in domo suo aiebat, nec ipsa ad ipsum nuntium misit, aut literas; cuius omnia proflua contraria in Ioseph conuenerunt. Quæ igitur causa est, quòd Dauid casu tam luctuoso ceciderit miserandus, Ioseph vero tentatione superior, exierit gloriosus? Hæc est vt arbitror: quòd Dauid seipsum ingesserit tentationi. Ioseph vero minimè, sed quòd eum Deus in hanc intecerrit. Dauid se iniicit, cum domi otiosus eo tempore, *Quo solent reges ad bella procedere,* quærebat quibus tempus tereret, hoc proprium eum est otiosus, & vt ea inueniret, ascendit domus suæ solarium oculos recreaturus, quibus pro obiecto lumpsit, mulierem elegantis formæ, denudatam, se lauancem, quam fixis oculis diutius contempletur, heu nimis curiosus. O Dauid, tu te huic exponis tentationi? oculos tuos offendes miser. Non ita Ioseph, sed eum Deus in hanc deduxit tentationem, cum, vt notat D. Ambros. in cubiculum secesserit, vbi imminens erat periculum, vt officio suo D. Aua. satisfaceret, quod ei Deus commiserat, red- Lib. 1. deret nempe competentem rationem eorum Ioseph. honorem, quæ fidei suæ Dominus eius tradiderat. Non eò intrauit ad delicias, aut temporis iacturam, sed vt ea, quæ sui muneris erant sedulos exequeretur. Habemus autem hoc ex Septuaginta, qui legunt: *Ingressus est, ad seruandum opus suum.* Et adhuc apertius textus Chaldaicus: *Vt inuestigaret scripturas rationis suæ.* Cum enim omnia totius domus bona procuraret, libros rationum habebat plurimos quos opus habebat reuolueret, ad hoc ergo intrauit. Eter (inquit D. Ambros.) *Quomodo officij sui, & commissi muneris gratia, ingressus fuit.* Et optimè Lippomannus ex Hebraico textu: *Ex officio conuicti ingressus fuit.* Perpende verbum hoc: *Conuictus ex officio non ex leuitate, sed officij sui cogente necessitate.*

2. Reg. 11.

Tom. 1.

15

Hic velim amice perpendas, cur communitè videtur labaris: quia videlicet tu ipse ad tentationes proflis. Accedis ad confessionem, te tam sepe ipsum accusas: Fui ad domum talis, & ibo de conuersatione

conuersatione lapsus in conuersationem, hoc & illud mihi contigit. Optime, fuit: Quod eo tu tendas, quod te tentationi exponas, quis inde euentus? An ignoras prouerbium: mulier ignis est, vir stuppa, diabolus sufflax: Accedit alter perituri & mille onustus iuramentis, Quomodo, charissime, in hac lapsus criminatus, Pater, domum lusoriam adii, & ibi ex occasione lapsus sum: Optime dicis; adii, & ex tali accessu, quid sperandum? Confitetur alter se murmurasse, & alterius honori detraxisse. Cur hoc? Conuersatus sum cum hominibus lingua dissolutis, qui nesciunt aliud proloqui, nisi de his & aliis detraherent. Quid ex eo sperandum, dum tu tibi quæris occasionem? Caue tibi, Christiane, quo vadis attinge, & quomodo, nec te ingeras tentationi. Audi Spiritum S. te monentem: *In uirtutum non eas, & non offendas in lapides: nec credas te uia laboriosa, ut ponas animam tuam scandalum.* q. d. Circumspice, ne per precipitia incedas, offendas in lapides, & aeternum corruas, nec pedibus tuis credens leuioribus, petras transas insidias & offendentia: hoc est *uia laboriosa*: capies incautus, & temerarius expunges tibi oculos.

Valde demiro: D. Cyprianum in hac doctrina diligenter eruditum, qui semper suis inculcabat, nec debere, nec consilium esse, eo tempore, quod tyrannorum in Christianos persecutio sauebat, quemquam illorum vitro sese toribus offerre pro Christi nomine cruciandum, hoc enim erat seipsum tentationibus & decertationibus exponere, ac proinde uerendum, ne turpiter succumbat. Credit autem, quod si aliqui hoc fecerint, & tyrannis se vitro ad martirium obtulerint, illos tyrannidis, & infidelitatis arguentes, ut S. Sebastianus, S. Euphemia & plerique alii: illos ad hoc singulari quodam Spiritus S. impulsu fuisse permotos, quod & magis proprie dicere possumus, quam quod ipsi sua sponte tyrannos adierint, quia non debet quispian tentationem temerarius accedere sed a Deo actus, vel præcisa obligatione compulsus. Pater hoc in eo, quod accidit D. Paulo, proficiscenti in Hierusalem, ubi nouerat sibi graues persecutiones, carceres, & tentationes imminere. Qua igitur ratione, o beatissime Paule eo tendis? te ipsum scuis hisce exponis difficultatibus? Non ego illuc proficiscor, inquit, sed rapior alligatus. Porro quis tibi hæc iniicit uincula? Spiritus Sanctus. *Nunc ecce alligatus ego spiritu, uado in Hierusalem.* Non erant hæc uincula materialia, nec eum uiolen-

tum traxerunt, nec inuitum sed impulsus quidam Spiritus Sancti uehementior, qui cum ei non auferret libertatem sicut numquam suis tollit feris, quos ducit & impellit, ut animalia illa Ezechielis, magis ex ueritate dicere liceat quod a Spiritu Sancto propelleretur in Hierusalem, quam quod ipse uironeus eo retenderit.

Si igitur nec ipse Apostolus seipsum tentationibus exponere præsumit, ne quidem illis, quæ in defensionem fidei esse uidebantur. Si fortissimi Christi milites, ex seipsis ad bella non procedant, aut graues tentationes ueriti superari, quid de te erit, qui ex te ipso frequentes pericula; uoluntarie laqueis te implicas, quæ occasionem? Tu, qui ne pedem quidem moues, nisi ut eo tendas, ubi te grauius oppugnet Satan, & in pedicis pedem elidat, cur non, quo vadis circumspicias curiosus? Adeo diligenter præcaues, ne eo tendas, ubi corporis sanitas incurrat damnum, & non præcauebis, eo ne tendas, ubi tanto laborat periculo animæ tuæ salus? Legat diligens lector D. Thom. exponentem hæc petitionem: *Ne nos inducas in tentationem.* Vbi quærit: *Utrum tentatio sit appetenda.*

2. Distinc.
2. q. 1.
ar. 3.

§. 6. A Spiritu. Prima contra diabolum arma defensiva, est Spiritus S. gratia: quæ superantur dracones, iniqua musca uincunt.

Secundam instructionem prælegit nobis Diuinus ille præceptor, assignans arma, quibus ad prælium præcincti progrediamur. In hoc consentiunt omnes, arma magnam esse uictoria partem. Quocirca Saul dum Dauidi optat de Gigante uictoriam hoc primum curauit, ut ei de armis prouideret fortissimis. Ad prælium se Christus accingit sed quibus armis proteclaus duplicibus: Ex parte Dei prima, scilicet Spiritus S. eiusque gratia. Ex altera parte secunda, scilicet ieiunium. Arma prima, & maxime ad debellandum diabolum necessaria, eiusque superandas tentationes sunt fauor, gratia & Spiritus S. adiutorium.

Conscripsit Diuus Basil. Homiliam cui titulum præfixit: *Quod sine Diuina uirtute, & gratia nullus possit resistere Satana.* Ratione cuius admirabili scribit eloquentia quem imitatur D. Hieronim. & hoc ipsum totis uiribus intendit D. August. Liqueat omnibus; inquit D. Hieronim.

16